

Ehdokkaat vaalikentillä: Eduskuntavaalit 2019

Ehdokkaat vaalikentillä: Eduskuntavaalit 2019

Toim.

Elina Kestilä-Kekkonen, Turun yliopisto

Åsa von Schoultz, Helsingin yliopisto

Ehdokkaat vaalikentillä

Intraparty competition
IntraComp
– the neglected dimension of electoral politics

- Laaja tutkimusryhmä: Helsingin, Tampereen ja Turun yliopisto, Åbo Akademi.
- Osa Suomen Akatemian IntraComp -projektia, joka pyrkii kartoittamaan ehdokkaiden välistä kilpailua puolueiden sisällä.
- Perustuu kyselytutkimusaineistoon ”Eduskuntavaaliehdokkaat 2019”. Osa kansainvälistä yhteistyöprojektia (Comparative Candidates Survey), joka kerää tietoa parlamenttivaalien ehdokkaista eri maissa. Kysely toteutetaan neljännen kerran Suomessa.
- Kyselylomake lähetettiin kaikille vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ehdolle asettuneille henkilöille. Vastaajien kokonaismäärä oli 770 (31 %).
- Kirjan luvuissa hyödynnetään myös kansalaisille tehtyjä kansallisia eduskuntavaalitutkimuksia, puolueitoimijoiden haastatteluja, vaalikoneaineistoja ja virallisia ehdokastilastoja.

Tutkimus keskittyy ehdokkaiden näkökulmaan

Ehdokkaiden nimeäminen ja kampanjointi

- Minkälaisia ehdokkaita puolueet tavoittelivat?
- Miten ehdokkaat kampanjoivat ja miten kampanjat rahoitettiin?
- Keitä ehdokkaat katsovat edustavansa tullessaan valituksi?
- Ketkä tulivat valituksi?

Ehdokkaiden ideologinen sijoittuminen ja asenteet:

- Demokratian tila ja päätöksenteon aikajänne.
- Vaalihäirintä
- Nähdäänkö sukupuolten välillä eroja pätevyydessä eri politiikkalohkoilla?
- Ehdokkaiden sijoittuminen talouspoliittisesti ja arvokysymyksissä.

Esityksen sisältö

Muutamia tuloksia erityisesti Kansallisen demokratiaohjelman näkökulmasta – myös potentiaalisia ongelmia ja ratkaisuja

- Kampanjointi
- Vaalihäirintä
- Kannatus demokratialle

Vaalikampanja: muodot ja rahoitus

Kampanjastrategiat

- Kampanjat perustuivat kahdelle päätyypille: perinteinen ja digikampanjointi.
- Paras tulos vaaleissa saavutettiin kampanjoimalla sekä perinteisessä mediassa että sosiaalisessa mediassa (monipuolinen kampanja).
- Keskittymällä digikampanjointiin voi päästä kansanedustajaksi.
- Perinteinen kampanjointi ilman merkittävä digitukena nykyään enää harvoin johtaa vaalimenestykseen.

Taulukko 3.1 Kuinka tärkeä osa kampanjaasi seuraavat kampanjamuodot olivat? (%)

	Tärkein osa	Erittäin tärkeä osa	Jokseenkin tärkeä osa	Hieman tärkeä osa	Ei osa kampanjaa	(n)
Facebook	29	38	15	10	8	(758)
Henkilökohtaiset esitteet, julisteet tai muu jaettava materiaali	20	40	18	10	13	(762)
Henkilökohtainen kotisivu tai blogi	12	34	23	10	20	(753)
Julkiset puheet ja keskustelutilaisuudet	11	28	29	16	16	(759)
Suoramainonta	11	27	21	14	27	(755)
Medianäkyvyys (haastattelut, lehdistötiedotteet)	10	30	24	19	18	(756)
Henkilökohtaiset mainokset (lehdet, radio, TV, elokuvateatterit)	9	24	19	13	36	(780)

Taulukko 3.3 Erilaisten ehdokkaiden osuus eri kampanjatyypeissä.

	Digikampanja (n=146)	Monipuolinen kampanja (n=169)	Suppea kampanja (n=130)	Perinteinen kampanja (n=99)
Todennäköisyys tulla valituksi eduskuntaan (%)	14	19	6	3

Henkilökohtaiset kampanjat ovat kalliita

- Keskimääräiset kampanjabudjetit eivät ole kasvaneet, mutta kampanjointiin käytetyt summat ovat huomattavan suuria.
- Arviomme on, että henkilökohtaisiin kampajoihin käytettiin noin **20 000 000 €** vuoden 2019 vaaleissa.
- Lähes puolet tästä, 9 600 000 €, käyttivät ehdokkaat, joiden kampanja oli menestyksenkäs (eli valitut ja varaedustajat).
- Lähes 70 % kaikista ehdokkaista osti mainostilaa sanomalehdistä ja sosiaalisesta mediasta.
- Keskimääräinen summa, joka käytettiin kampanjointiin sosiaalisessa mediassa oli huomattavasti pienempi.

Kaikki ehdokkaat		Eduskuntapuolueiden ehdokkaat		Valitut edustajat ja varaedustajat	
(ehdokaskysely)		(ehdokaskysely)		(vaalirahoitusilmoitukset)	
€	(n)	€	(n)	€	(n)
8 193	(743)	11 587	(511)	34 770	(277)

	Osti mainostilaa (kaikki ehdokkaat)	Kaikki ehdokkaat: Keskimääräinen budjetti	Valitut: Keskimääräinen budjetti
	%	€	€
Sanomalehdet	68	3539	9291
TV	8	5948	5800
Radio	12	1485	2298
Nettisivut ja hakukoneet	29	780	1612
Sosiaalinen media	69	1076	2728

Mistä rahat tulevat?

- Ehdokkaat käyttävät omia varojaan valtavasti kampanjoihin.
- Suuri osuus rahoituksesta tulee myös lahjoituksista, erityisesti niillä ehdokkailla jotka menestyvät vaaleissa.
- Puolueiden rahallinen panostus on vaatimaton.
- Menestyneet ehdokkaat:
 - 40 % omat varat (n. 3 800 000 €)
 - 47 % lahjoitukset (n. 4 500 000 €)
 - 13 % puolue (n. 1 200 000 €)

	Puolue	Lahjoitukset	Omat varat
Kaikki ehdokkaat	20	27	53
Eduskuntapuolueiden ehdokas	24	33	43
Menestys			
Valittu (tai vara-) edustaja	13	47	40
Ei valittu	26	30	44

Ongelmia

- Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta on lisännyt kampanjarahoituksen läpinäkyvyyttä ja on todennäköisesti vaikuttanut siihen, että keskimääräiset kampanjabudjetit eivät ole kasvaneet.
- Silti kampanjointiin käytetyt summat ovat huomattavan suuria ja ehdokkaiden oman rahoituksen osuus on yleensä suuri.
- Tarve käyttää mittavasti omia varoja kampanjointiin on ongelmallista ehdokkaiden tasavaroisten mahdollisuuksien ja demokratian toimivuuden kannalta.
- Koska suurin osa henkilökohtaisista kampanjoista ei ole menestyksekkäitä, hukkaan menneiden investointien määrä on suuri. Suurimpia hyötyjiä ovat puolueet, jotka vapaamatkustavat henkilökohtaisten kampanjojen kustannuksella.

Ehdotettuja ratkaisuja

1. Ehdokkaiden määrän pienentäminen.

- Pienempi ehdokasmäärä vähentäisi henkilökohtaisiin kampanjoihin käytettävien resurssien kokonaismäärää.
- Pienempi ehdokasmäärä helpottaisi äänestäjien ehdokaspäätöstä ja johtaisi pienempää määrää "satunnaisia" ääniä.
 - 14→10 tai 2/3 paikkamäärästä, eli 10 ehdokasta Lapissa, 24 Uudellamaalla.

2. Mahdollisuus äänestää myös puoluetta.

- Mahdollisuus äänestää puoluetta poistaisi painetta henkilökohtaisilta kampanjoilta ja vastuuttaisi enemmän puoluetta.
- Puolueen äänestäminen helpottaisi useiden äänestäjien äänestyspäätöstä ja korostaisi puolueen roolia kollektiivisena toimijana.
 - Toteutettavissa helposti lisäämällä "puoluenumero" ehdokaslistalle,

3. "Kannustaa" puolueita investoimaan enemmän ehdokkaiden henkilökohtaisiin kampanjoihin.

- Ehdokkaiden omaa taloudellista painetta tulisi vähentää.

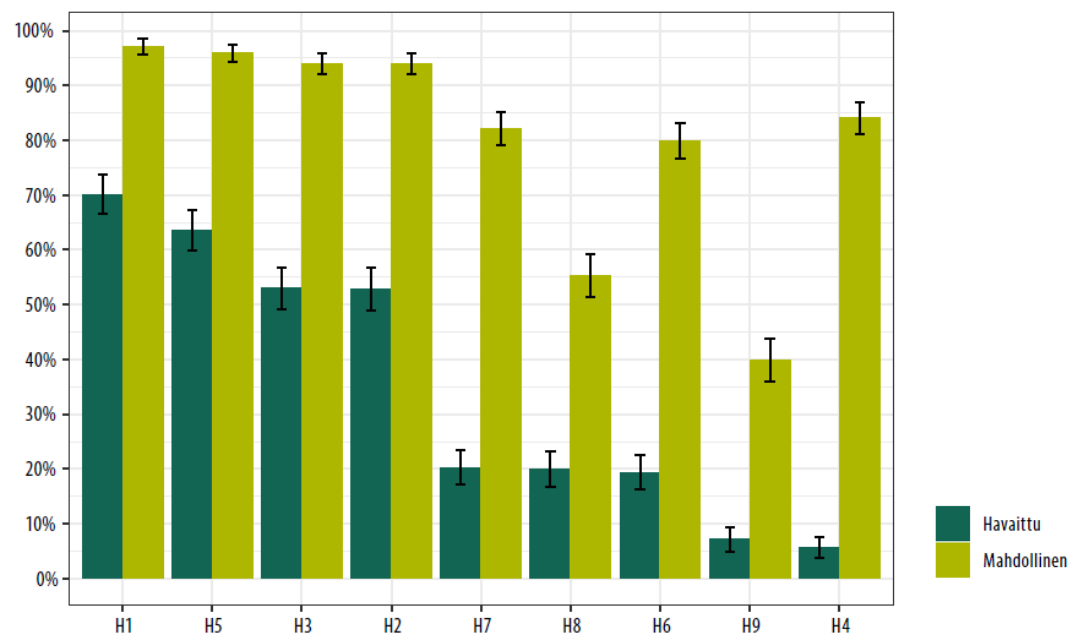
Vaalihäirintä ja turvallisuus

Vaalihäirinnässä on kyse tarkoituksellisesta joko fyysisessä tai digitaalisessa maailmassa tapahtuvasta toiminnasta, joka pyrkii aiheuttamaan sekasortoa ja sekaannusta vaalikampailun eri vaiheissa ja vähentää yhtäältä ehdokkaiden halua käydä aktiivista kampanjaa.

Havainnot eri vaalihäirintämuodoista

(ja niiden todennäköisyydestä tulevissa vaaleissa)

H1 = Virheellisen informaation levittäminen
H2 = Verkkosivujen ja/tai sosiaalisen median tilien häirintä
H3 = Vaikuttaminen poliittisiin näkemyksiin ja eripuraa synnyttämisen verkkokeskusteluihin
H4 = Tietomurrot ja erilaiset tietovuodot
H5 = Ehdokkaisiin kohdistetut mustamaalauskampanjat
H6 = Valekannatusmittausten julkaiseminen
H7 = Ääni- ja videomanipulaatiot, virheellisten asiakirjojen levittäminen
H8 = Äänestystuloksen luotettavuuden kyseenalaistaminen
H9 = Vaalituloksen manipuloiminen tai vaalisalaisuuden laajamittainen murtaminen

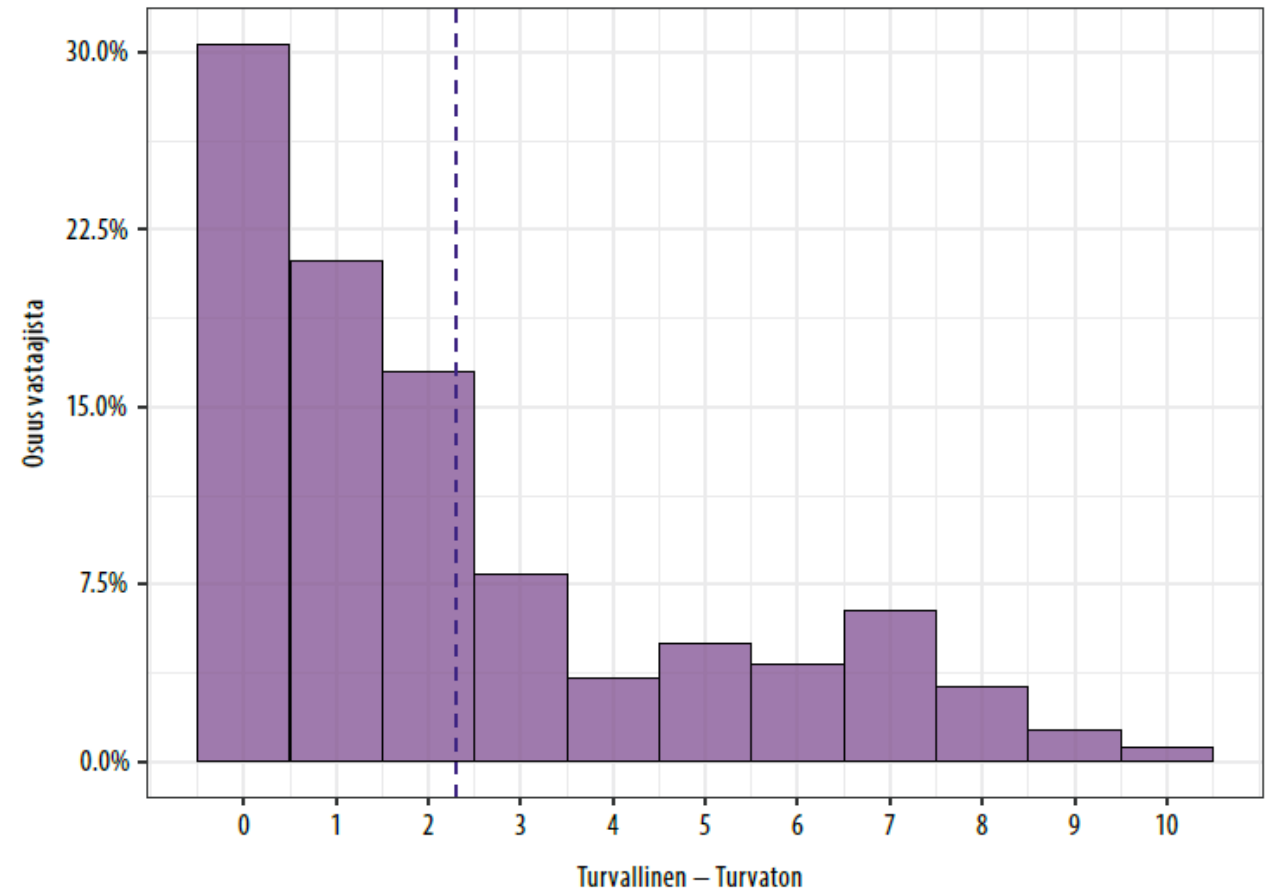
- 60-70 prosenttia ehdokkaista on havainnut virheellisen tiedon levittämistä ja mustamaalauksia.
- Yli 50 prosenttia on havainnut verkkosivujen ja/tai sosiaalisen median tilien häirintää sekä vaikuttamista poliittisiin näkemyksiin ja eripuraa synnyttämistä verkkokeskusteluissa.
- Vaalihäirinnän oletetaan lisääntyvän.
- Instituutioihin kohdistuvaa häirintää on harvinaista.
- Riskiä nähdään melko vähän vaalituloksen manipuloimisessa tai vaalisalaisuuden laajamittaisessa murtamisessa.

Oma turvallisuus vaalikampanjan aikana

- Yleisesti turvallinen olo.
- Eduskuntapuolueista Vihreiden ehdokkaat kokevat eniten turvattomuutta kampanjoidessaan.
- Turvallisimmaksi olonsa kokivat LiikeNytin, Kristillisdemokraattien ja Perussuomalaisten ehdokkaat.

Kuvio 4.2 Ehdokkaiden vastausjakauma omasta turvallisuudesta vaalikampanjan aikana

Ongelmia ja ratkaisuja

- Vaalihäirintä nakertaa pohjaa edustukselliselle demokratialle keskeisen vaali-instituution toimivuudelta ja hyväksyttävyydeltä.
- Henkilökohtaisen turvallisuuden tasolla vaalihäirintä nähdään toistaiseksi varsin pienenä uhkana, mutta yleisemmän tason havainnot ovat tavallisempia.
- Kehitystä tulisi seurata tarkkaan.
- Kynnys vaalihäirinnästä raportointiin tulisi olla matala.

Kannatus demokratialle

Demokratian toimivuus

- Ehdokkaiden näkemys demokratian tilasta on yleisesti ottaen positiivinen.
- Kiinnostavia eroja ikäryhmien ja puolueiden välillä.
- Nuoret ehdokkaat ovat selvästi tyytyväisempiä demokratian toimivuuteen kuin vanhemmat ehdokkaat.
- LiikeNytin ja Perussuomalaisten ehdokkaiden näkemys demokratian tilasta on huomattavasti negatiivisempi kuin muiden.

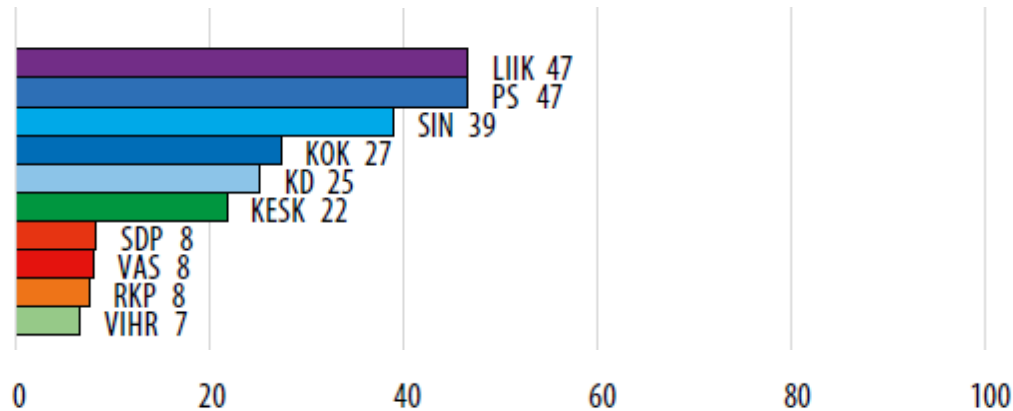
Taulukko 6.1 Kuinka tyytyväinen olet yleisesti ottaen demokratian toimivuuteen Suomessa? (%)

	Erittäin tyytyväinen	Melko tyytyväinen	En erityisen tyytyväinen	En lainkaan tyytyväinen	Yht.	(n)	Erotus*
Kaikki	13	57	21	10	100	(750)	+38
Ikäryhmä							
18-34	18	65	14	3	100	(143)	+66
35-44	12	61	20	8	100	(190)	+46
45-54	12	51	24	13	100	(187)	+26
55-64	13	58	17	13	100	(150)	+40
yli 64	6	45	32	18	100	(80)	+2
Puolue							
KESK	29	56	14	1	100	(67)	+70
KOK	23	69	8	0	100	(65)	+84
SDP	14	82	4	0	100	(67)	+92
VIHR	15	78	7	0	100	(65)	+86
VAS	11	73	15	1	100	(66)	+68
PS	8	52	29	12	100	(63)	+20
KD	9	71	19	1	100	(59)	+60
RKP	30	64	6	0	100	(26)	+88
SIN	15	69	10	6	100	(47)	+66
LIIK	6	37	32	25	100	(32)	-14

Onko liberaalidemokratia vaarassa?

Enemmistön tahdon tulisi aina voittaa, vaikka se olisi ristiriidassa vähemmistön oikeuksien kanssa

- Keskeinen osa liberaalidemokratiaa on tasapaino enemmistön tahdon ja pluralismin välillä, ml. vähemmistöjen oikeudet.
- Näkemykset tästä liberaalidemokratian ydinarvosta vaihtelevat selvästi puolueiden välillä.
- LiikeNytin ja Perussuomalaisten ehdokkaista lähes puolet (47 %) katsovat, että enemmistön tahdon tulisi aina voittaa, vaikka se olisi ristiriidassa vähemmistön oikeuksien kanssa.

Ongelmia ja ratkaisuja

- Liberaalidemokratiaan kohdistuu globaalista näkökulmasta uhkaa.
- Tuloksemme osoittavat, että tuki keskeisille liberaalidemokratian arvoille vaihtelee merkittävästi myös suomalaisten poliitikkojen välillä.
- Kehitystä on seurattava tarkasti.
- On tärkeää tuoda esiin enemmistön tahdon ja vähemmistöjen oikeuksien välistä keskeistä suhdetta liberaalidemokratiassa (esim. kansalaiskasvatus).